

POSTANOWIENIE

Dnia 12 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Tomasz Demendecki (sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

w sprawie z protestu wyborczego Pełnomocnika Wyborczego Komitetu Wyborczego (...) K. S.
przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w K., Prokuratora Generalnego
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 listopada 2019 r.

pozostawia protest wyborczy bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 21 października 2019 r. K.S. (dalej jako: „Wnioskodawca”), działając jako pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego (...), na podstawie art. 82 w zw. z art. 241 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 684 ze zm.; dalej jako: k.wyb.), wniósł protest wyborczy przeciwko ważności wyborów z dnia 13 października 2019 r. do Senatu RP w okręgu wyborczym nr (...).

Składający protest podniósł zarzut naruszenia przepisu art. 227 k.wyb., polegający na niewłaściwym zakwalifikowaniu głosów jako nieważnych, podczas gdy głosy te powinny zostać uznane za ważne.

W uzasadnieniu protestu Wnioskodawca wskazał, że w okręgu senackim nr (...) w wyborach udział brało dwóch kandydatów:

- 1) M. E. zgłoszona przez Koalicyjny Komitet Wyborczy (...), która uzyskała 80.084 głosy,
- 2) M. Ł. zgłoszony przez Komitet Wyborczy (...), który uzyskał 77.780 głosy.

Różnica głosów pomiędzy kandydatami wyniosła zaledwie 2.304 głosy. Jak podkreślił Wnioskodawca, stanowi to 1,4% wszystkich oddanych głosów. Z kolei liczba głosów nieważnych wyniosła 6.221, co stanowi 3,79% ogólnej liczby głosów.

Z powyższego zdaniem składającego protest wynika, że ustalenie, iż część głosów zostało nieprawidłowo uznanych za nieważne, zaś w rzeczywistości powinny być one uznane jako głosy poparcia dla kandydata Komitetu Wyborczego (...), decyduje o tym, że najwięcej głosów uzyskał kandydat Komitetu Wyborczego (...).

W ramach protestu, Wnioskodawca złożył szereg wniosków o:

- oględziny kart wyborczych na rozprawie,
- porównanie kart wyborczych z protokołami poszczególnych komisji wyborczych,
- ponowne przeliczenie głosów na rozprawie,
- umożliwienie Wnioskodawcy wypowiedzenia się na rozprawie, w szczególności co do kart do głosowania, które zostały zakwalifikowane jako głosy nieważne.

Jak stwierdził Wnioskodawca, różnica w ilości głosów w całym okręgu jest na tyle znikoma, że może uchodzić za pewien margines błędu, czy to w kwalifikowaniu głosów jako ważnych lub nieważnych, czy też błędów pisarskich w protokole, jak również zwykłych omyłek rachunkowych. Różnica głosów stanowi bowiem mniej niż ćwierć procenta wszystkich oddanych głosów w przedmiotowych wyborach.

W konkluzji, na podstawie art. 242 § 2 k.wyb. wniósł o:

1. ustalenie w formie opinii, że zarzuty podniesione w proteście są zasadne,
2. uznanie w formie opinii, że ustalone naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego miało wpływ na ważność wyborów.

W dniu 23 października 2019 r. Wnioskodawca złożył pismo o sprostowaniu oczywistej omyłki wskazując, że protest dotyczy naruszenia art. 269 k.wyb. zamiast omyłkowo wskazanej podstawy art. 227 k.wyb.

Pismem z dnia 28 października 2019 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. W ocenie Przewodniczącego PKW wnoszący protest nie przedstawił żadnych dowodów, ani nawet nie uprawdopodobnił, że doszło do jakichkolwiek nieprawidłowości podczas ustalania wyników głosowania i wyników wyborów w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. Zdaniem Przewodniczącego PKW, zarzuty protestu oparte są jedynie na hipotezie wnoszącego protest, dotyczącej małej liczby głosów stanowiącej różnicę pomiędzy kandydatami (2.304) oraz znacznej, w ocenie wnoszącego protest, liczby głosów nieważnych w tym okręgu wyborczym, tj.: 6.221, z czego 1.471 z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów oraz 4.750 z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznaczyła również, że w okręgu wyborczym nr (...) na 257 obwodowych komisji wyborczych w pracach 253 komisji uczestniczyły osoby zgłoszone przez Komitet Wyborczy (...). Jedynie w 4 obwodach głosowania na obszarze tego okręgu wyborczego w obwodowych komisjach wyborczych nie było osoby zgłoszonej przez wymieniony Komitet, z czego w 3 komisjach osoby te nie zostały wylosowane do składu komisji w obwodach odrębnych, a w 1 przypadku osoba zgłoszona przez Komitet Wyborczy (...) zrzekła się członkostwa w komisji.

W swoim stanowisku z dnia 29 października 2019 r. Okręgowa Komisja Wyborcza wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, wskazując na argumentację zbieżną ze stanowiskiem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy (a także pełnomocnikowi Komitetu Wyborczego), przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy. Rozpoznawany protest został złożony w terminie i przez uprawniony podmiot.

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, lub

2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

W świetle art. 241 § 3 k.wyb., określającego warunki formalne protestu, osoba wnosząca protest, powinna sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Protest złożony przez Wnioskodawcę obejmuje jeden zarzut - naruszenia art. 227 k.wyb., polegający na niewłaściwym zakwalifikowaniu głosów jako nieważnych.

Wnoszący protest nie wskazał żadnej okoliczności, która uprawdopodobniałaby istnienie nieprawidłowości podczas głosowania, czy kwalifikowania głosów jako nieważnych, jak też ustalania wyników głosowania w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Nie wskazano także dowodów na okoliczność istnienia nieprawidłowości w ustalaniu liczby głosów. Takim środkiem dowodowym nie mogą być oględziny i ponowne liczenie przez sąd głosów nieważnych. Przeprowadzenie dowodów w postaci oględzin i ponownego liczenia kart do głosowania może być dopiero efektem zarzuconych i wykazanych zgłoszonymi dowodami nieprawidłowości. Takich

nieprawidłowości w ogóle nie zarzucono i nie wskazano dowodów, które by je wykazywały.

Jako podstawę naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego wskazano art. 227 k.wyb. Powołany w proteście art. 227 k.wyb. dotyczy wyborów do Sejmu, nie zaś wyborów do Senatu. Kwestia ważności głosów w wyborach do Senatu uregulowana jest w art. 268 i 269 k.wyb. Wprawdzie Wnioskodawca w dniu 23 października 2019 r. złożył pismo (określone przez niego jako sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej), wskazując jako właściwą podstawę art. 268 i 269 k.wyb., jednak nie można traktować tej czynności jako sprostowania oczywistej omyłki. Ewentualne uzupełnienie podstaw protestu mogło mieć miejsce w otwartym terminie do składania protestów wyborczych, to jest do godziny 24.00 w dniu 22 października 2019 r. Złożone uzupełnienie podstaw protestu w dniu 23 października 2019 r., jako dokonane po terminie, nie mogło więc odnieść skutku prawnego. Nawet jednak skuteczne uzupełnienie tego braku w terminie, w sposób postulowany przez Wnioskodawcę w piśmie z 23 października 2019 r., również nie sanowałoby braków formalnych protestu.

W proteście wyborczym nie wskazano zarzutów naruszenia prawa w toku ustalania wyników głosowania i nie wskazano na tę okoliczność dowodów. Zawnioskowano jedynie o przeprowadzenie dowodu z oględzin kart do głosowania uznanych za nieważne i o ponowne przeliczenie głosów. Dowody te nie zmierzają jednak do wykazania określonych zarzutów naruszenia prawa (art. 82 k.wyb.), jak również z faktu żądania ich przeprowadzenia nie można ustalić, na czym naruszenie prawa miałyby polegać. W istocie zawnioskowane dowody zmierzały nie do wykazania naruszenia prawa mającego wpływ na wynik wyborów, ale do ponownej weryfikacji liczby oddanych głosów i ich ponownego przeliczenia, co nie jest funkcją protestu wyborczego. Celem rozstrzygania w ramach protestu wyborczego jest zweryfikowanie zarzutów, które są określone w art. 82 k.wyb. i polegają na wskazaniu naruszenia przepisów prawa, mających wpływ na wynik wyborów. Odbywa się to w wyniku powołania konkretnych okoliczności i dowodów, wykazujących wystąpienie naruszenia prawa, które zdaniem składającego protest doprowadziło do uznania głosów w sposób błędny za nieważne.

Takich dowodów - wskazujących na powody błędnego zakwalifikowania głosów jako nieważnych - w ogóle w rozpoznawanym proteście nie wskazano.

Również w toku przeprowadzania wyborów nie zanotowano przypadku błędnego liczenia głosów, pomyłek w kwalifikacji głosu jako nieważnego. Żaden z obserwatorów, a także członków z Komisji Wyborczych zgłoszonych przez Komitet Wyborczy (...), nie zgłosił zastrzeżeń, nie wpisano też zastrzeżeń co do kwalifikacji głosów jako nieważnych do protokołu którejkolwiek z Komisji Obwodowych w tym okręgu. Równocześnie brak jest podstaw do przeprowadzenia oględzin z kart do głosowania i ponownego przeliczania głosów wyłącznie z tego powodu, że różnica głosów oddanych pomiędzy dwoma kandydatami była niewielka, a liczba głosów oddanych jako nieważne przekraczała ilość głosów stanowiących różnicę głosów pomiędzy tymi kandydatami.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że „Zarzut sprowadzający się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach wyborczych, oparty wyłącznie na kontestowaniu wyników wyborów ogłoszonych przez Państwową Komisję Wyborczą, bez przedstawienia dowodów, nie mieści się w przedmiocie protestu określonym w art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego” (postanowienie Sądu Najwyższy z 16 lipca 2014 r., III SW 35/14, OSNP 2016 nr 5, poz. 66).

Z tych powodów, protest nie spełniający wymogów formalnych pozostawiono bez nadawania mu dalszego biegu na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb.